

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Історія української літератури I пол. XX століття

Методичний посібник

до проведення практичних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література освітньої програми «Українська мова і література. Англійська мова і література» філологічного факультету ДВНЗ УжНУ

Історія української літератури I пол. XX століття: Методичний посібник до проведення практичних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література освітньої програми «Українська мова і література. Англійська мова і література» філологічного факультету ДВНЗ УжНУ

Укладач: Барчан В.В. – доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури

Рецензент: Балла Е.Ю. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури

Відповідальний за випуск: Кузьма О.Ю. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури

Рекомендовано до видання вченою радою філологічного факультету ДВНЗ УжНУ від 26.12. 2023, прот. №5

З М І С Т

Опис дисципліни	4
Тематика практичних занять.....	6
Плани практичних занять.....	7
Список художніх творів для обов'язкового прочитання.....	25

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія української літератури I пол. XX ст.» є опанування історії української літератури I пол. XX ст. крізь призму традицій і новаторства, змісту і форми, діалектики загальнолюдського й національного в цілісності й суперечливості як процесу шукання, взаємодії стилів; виокремлення домінантних явищ літературного процесу, знакових постатей письменників, окреслення їх творчої індивідуальності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню в здобувачів вищої освіти таких компетентностей: здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання й характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти; здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури у практиці навчання української мови і літератури в закладах середньої освіти (рівень базової середньої освіти); здатність орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового, уміння використовувати знання здобутки українського і світового письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві; здатність використовувати сучасні наукові методи філологічних досліджень, добирати, аналізувати, систематизувати й синтезувати фактичний літературний матеріал; узагальнювати підсумки виконаного дослідження та формулювати його новизну; оформляти згідно із сучасними вимогами та презентувати результати наукового дослідження в усній чи письмовій формі, послуговуючись відповідним термінологічним апаратом.

Курс розрахований на 2,5 кредити ЄКТС, що становить усього 75 год.: 18 год. – лекційні, 18 год. – практичні, 39 год. – самостійна робота. Програма передбачає 2 модулі. Вид підсумкового контролю – іспит. Відповідно до

Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ УжНУ від 24.12.2020 р., № 61/01-04, оцінювання результатів навчання здобувачів освіти здійснюється з використанням модульно-рейтингової системи. В основу модульно-рейтингової системи оцінювання покладено модульне контрольне оцінювання та накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність здобувачів освіти в процесі навчання.

При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульного контрольного оцінювання та поточного контролю під час навчальних занять, результати колоквіумів, виконання контрольних робіт, самостійної та індивідуальної роботи. Максимальна оцінка з кожного модульного контролю – 100 балів.

Підсумкова модульна оцінка з навчальної дисципліни визначається як середнє арифметичне результатів усіх модульних контролів та виставляється за 100-бальною шкалою.

Здобувач, який за результатами модульних контролів отримав від 0 до 34 балів, повинен до проведення підсумкового семестрового контролю покращити цю оцінку принаймні до показника не менше 35 балів під час чергування викладачів на кафедрі. Без такого покращення він до семестрового контролю не допускається.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	4	36	5	30
Презентація	3	18	5	25
Реферат	1	6		
Письмові роботи			1	5
Модульна контрольна робота		40		40
Разом		100		100

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1. Естетичне новаторство української поезії 20-30-х рр. ХХ ст. Творчість П. Тичини. Зб. «Сонячні кларнети».
2. Творчість П. Тичини в шкільному вивченні.
3. Творчість поетів-неокласиків. Етапи творчого шляху М. Рильського. Вивчення творчості поетів-неокласиків у ЗЗСО.
4. Празька школа й творча спадщина Є. Маланюка. Вивчення творчості поетів-пражан у ЗЗСО.
5. Проза М. Хвильового. Творчість митця в шкільному вивченні.
6. Поетика роману «Майстер корабля» Ю. Яновського. Шкільне прочитання твору.
7. Роман «Місто» В. Підмогильного. Інтерпретація творчості В. Підмогильного в шкільних підручниках.
8. Кіноповість «Зачарована Десна» О. Довженка. Вивчення творчості О. Довженка в школі.
9. Драматургія М. Куліша. Вивчення сатиричної комедії «Мина Мазайло» в школі.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1

Естетичне новаторство української поезії 20-30-х рр. ХХ ст.

Творчість П. Тичини. Зб. «Сонячні кларнети»

«Кларнетизм – світоглядно-естетична концепція П. Тичини, унікально виражена за допомогою багатьох поетичних засобів: звукових (асонанс, алітерація, звуконаслідування, анафора й епіфора), зорових (епітет, метафора, індивідуально-авторські слова), формальних (розміщення строф і рядків у них) тощо. Кларнетизм характеризують такі поняття: «кольоровий слух», «слуховий колір», аристократичність духу, поетичний всесвіт, філософська ідея всеєдності тощо» (Авраменко О.М., Блажко М.Б.).

План

1. Художні шукання поетів 20-30-х рр. ХХ ст.
2. Презентація «Життєвий і творчий шлях П. Тичини» .
3. Збірка П. Тичини «Сонячні кларнети» в оцінці критики та літературознавства.
4. «Сонячні кларнети» – поетичний вираз світовідчуття й світорозуміння митця. Джерела й обставини формування таланту митця. Синестезійність світовідчуття та стильовий синкретизм: символізм, імпресіонізм, експресіонізм, музичність, фольклоризм. «Кларнетизм» як лірико-філософська концепція поезії П. Тичини.
5. Композиція збірки «Сонячні кларнети»: градація смислу від типово «сонянокларнетної» лірики («Світає», «У собор», «Хтось гладив ниви») до поезій революційної теми та ліро-епічних творів («Одчиняйте двері», «По хліб йшла дитина», «Скорбна мати», «Золотий гомін»).
6. Основні мотиви збірки: а) індивідум і світ («Не Зевс, не Пан, не Голуб – Дух»); б) людина й природа («Арфами, арфами», «Гаї шумлять», «Пастелі», «Енгармонійне», «Ой, не крийся, природо»); в) ліричний герой і реальна дійсність («По блакитному степу», «Там у полі тополі», «На стрімчастих скелях», «По хліб йшла дитина», «Одчиняйте двері», «Скорбна мати»); г) інтимні мотиви («О панно Інно», «Коли в твої очі дивлюся», «Ви знаєте, як липа шелестить»).
7. Романтичний ідеал національного визволення та свободи в поемі «Золотий гомін». Риси модернізму в поемі. Передача подій через почуття, переживання ліричного героя, його сприймання навколишнього.
8. Особливості поетичної манери П. Тичини: звукова стихія образної системи, музичність поезії, мова метафор та асоціацій, поліфонія.
9. Збірка «Сонячні кларнети» – яскраве явище української новітньої поезії, синтез поетичної культури, традицій і новаторства.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати реферат: Творчість Т. Осьмачки.

Основна література

1. Історія української літератури ХХ ст.: У 2 кн. / За ред. В. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн.1: Перша половина ХХ століття.
2. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст. : Підручник: у 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013-2021. Т.4, 7. (Серія «Альма матер»).
3. Наєнко М. Художня література України. Від міфів до реальності. Київ, ВЦ «Просвіта», 2008.
4. Ткачук М. Українська література ХХ століття. 2-е видання, виправлене і доповнене. Київ: КНТ, 2020.

Допоміжна література

1. Барка Василь. Відхід Тичини. Українське слово : хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. Кн. 1. Київ, 1994.
2. Барчан В. Експресіонізм і творчість П. Тичини 10-20-х рр. ХХ ст. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. Ужгород, 2004. Вип. 9.
3. Гальченко С. Злети й падіння Орфея. У кн.: Павло Тичина. За всіх скажу, за всіх переболію... / Передм. С. Гальченка. Київ: Основа-Принт-Плюс, 2022.
4. Донець Г. «Аероплань, душе моя, аероплань.... До 100-річчя виходу в світ збірки Павла Тичини «В Космічному оркестрі» . *Українська літературна газета*. 2022. 14 січня. № 3. С.3; 28 січня, № 4. С.6-7.
5. Журба С. Ідея «філософії серця» Г. Сковороди у збірці Павла Тичини «Замість сонетів і октав» / *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність : збірник наукових праць* / гол. ред. проф. А. Козлов. Кривий Ріг, 2014. Вип. 3. С. 270-278.
6. Коцюбинська М. З любов'ю і болем: спогади про поета. Тичина П. Панахидні співи. З юнацького зошита: Вибране. Київ, 2000.
7. Моренець В. Без Тичини / Національні шляхи поетичного модерну першої половини ХХ століття: Україна і Польща. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002.
8. Панченко В. Кларнет і дудка. Історія генія, який відмовився від свободи / Літературний ландшафт України. ХХ століття. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал. 2019.
9. Поляруш О. «Вслухався я в той гомін золотий...» : Поема П. Тичини «Золотий гомін». *Дивослово*. 2004. № 2.
10. Сипливець С. Ідея вселенської гармонії у збірці П. Тичини «Сонячні кларнети» . *Дивослово*. 2007. № 11.
11. Сиротенко В., Суровцева Р. Історія української літератури ХХ сторіччя та методика її викладання. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020.
12. Слюніна О. Усі уроки української літератури 11 клас. I семестр. Харків: Видавн. група «Основа», 2020.
13. Слоньовська О. Конспекти уроків з української літератури для 11-х класів: Нове прочитання творів. Київ: Рідна мова, 2001.

14. Павло Тичина. За всіх скажу, за всіх переболію... / Передм. С. Гальченка. Київ: Основа-Принт-Плюс, 2022.

Практичне заняття № 2

Творчість П. Тичини в шкільному вивченні

План

1. Підготувати презентацію «Феномен Павла Тичини».
2. Творчість П. Тичини в інтерпретації авторів підручників «Українська література» для 11 класу середньої школи: порівняльний аналіз.
3. Виразне читання поезії «Арфами, арфами...».
4. Проаналізувати поезію «Арфами, арфами», розкрити синтетичний характер світобачення митця та його художнє втілення.
5. Проаналізувати поезію «Ви знаєте, як липа шелестить», визначити наявні ознаки кларнетизму.
6. Виразне читання вірша «О панно Інно...».
7. Проаналізувати поезію «О панно Інно...». Розкрити передісторію написання твору, окреслити стильові ознаки вірша.
8. Виразне читання вірша «Одчиняйте двері».
9. Проаналізувати поезію «Одчиняйте двері». Пояснити символіку образів твору.
10. Написати коротке есе на тему «Як пов'язане світобачення П. Тичини з образом «соняшні кларнети»?

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати презентацію «Феномен Павла Тичини».
2. Підготувати аналіз матеріалу підручників «Українська література» для 11 класу ЗЗСО різних авторів по темі «Творчість П. Тичини».

Основна література

1. Авраменко О. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ : Грамота, 2019.
2. Жулинський М. Українська література: творці і твори: учням, абітурієнтам, студентам, учителям. Київ: Либідь, 2011.
3. Історія української літератури ХХ ст.: У 2 кн. / За ред. В. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн.1: Перша половина ХХ століття.
4. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст. : Підручник: у 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013-2021. Т.4, 7. (Серія «Альма матер»).
5. Наєнко М. Художня література України. Від міфів до реальності. Київ, ВЦ «Просвіта», 2008.
6. Ткачук М. Українська література ХХ століття. 2-е видання, виправлене і доповнене. Київ: КНТ, 2020.

7. Українська література. Рівень стандарту : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / Л. Т. Коваленко, Н. І. Бернадська. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019.
8. Українська література (рівень стандарту) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О.В. Слоньовська, Н.В. Мафтин, Н.М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019.
9. Українська література (профільний рівень) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О.В. Слоньовська, Н.В. Мафтин, Н.М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019.
10. Фасоля А. М. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / А.М. Фасоля, Т.О. Яценко, В.В. Уліщенко, В.М. Тименко, Г.Л. Бійчук. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019.
11. Українське слово : хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. Кн. 1. Київ, 1994.

Допоміжна література

1. Гальченко С. Злети й падіння Орфея. У кн.: Павло Тичина. За всіх скажу, за всіх переболію... / Передм. С. Гальченка. Київ: Основа-Принт-Плюс, 2022.
2. Калинич О. Зошит для робіт та підготовки до ЗНО на уроках української літератури в 11 класі. «Розстріляне відродження». Харків: Творче об'єднання «Соняшник», 2019.
3. Клочек Г. Художній світ поезії Павла Тичини «Ви знаєте, як липа шелестить»: До проблеми аналізу внутрішнього світу художнього твору з позицій рецептивної поетики. *Дивослово*. 2007. № 11. (Клочек Г. Енергія художнього слова: [зб. ст.]. Кіровоград, 2007.
4. Коцюбинська М. З любов'ю і болем: спогади про поета. Тичина П. Панахидні співи. З юнацького зошита: Вибране. Київ, 2000.
5. Панченко В. Кларнет і дудка. Історія генія, який відмовився від свободи / Літературний ландшафт України. ХХ століття. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал. 2019.
6. Сипливець С. Ідея вселенської гармонії у збірці П. Тичини «Сонячні кларнети» . *Дивослово*. 2007. № 11.
7. Сиротенко В., Суровцева Р. Історія української літератури ХХ сторіччя та методика її викладання. Навчальний посібник. Київ. Центр учбової літератури, 2020.
8. Слюніна О. Усі уроки української літератури 11 клас. I семестр. Харків: Видавн. група «Основа», 2020.
9. Слоньовська О. Конспекти уроків з української літератури для 11-х класів: Нове прочитання творів. Київ: Рідна мова, 2001.
10. Павло Тичина. За всіх скажу, за всіх переболію... / Передм. С. Гальченка. Київ: Основа-Принт-Плюс, 2022.

Практичне заняття № 3

Творчість поетів-неокласиків. Етапи творчого шляху М. Рильського.

Вивчення творчості поетів-неокласиків у ЗЗСО

Неокласицизм – течія в літературі й мистецтві. Виник у західноєвропейській літературі в середині XIX ст. Основні риси неокласицистичного стилю: використання тем, сюжетів, мотивів, образів міфології, античності, ренесансу, класицизму; споглядання гармонії природи, краси витворів мистецтва; культ чітко унормованої, вишуканої форми (сонет, рондель, тріолет, віртуозна ритміка, різноманітні системи віршування, увага до перекладів); розміреність інтонацій, предметність, конкретність образів, стрункість і прозорість синтаксису; відстороненість від прозаїчних, хоч і злободенних, проблем довколишньої реальності; інколи – епікурейство (культ земних насолод).

План

1. Естетичні засади та діяльність українських письменників-неокласиків у 20–30-ті роки XX ст. Творчість М. Зерова, сонет «Pro domo». Аналіз сонета «Лебеді» М. Драй-Хмари.
2. Життєвий і творчий шлях М. Рильського: презентація «Максим Рильський – неокласик».
3. Мотив «солодкого світу» ранній ліриці («Солодкий світ!..», «У теплі дні збирання винограду...», «Молось і вірю...»).
4. Інтимна лірика М. Рильського («Яблука доспіли, яблука червоні», «Поцілунок», «На мосту, над темною водою»).
5. Збірка «Синя далечінь»: основні мотиви, неокласичні ознаки індивідуального стилю (культурологічні мотиви – триптих «Синя далечінь», мотив поета і поезії – «Коли усе в тумані життєвому», «Поете, будь собі суддею»).
6. Творчість 40-х рр. XX ст.
7. Творче піднесення в період «третього цвітіння»: мотиви гармонійності людини, парадоксів буття («Троянди й виноград», «Лист до волошки»; мотив «мистецтво і духовність» у віршах «Шипшина», «Сонет», «Поетичне мистецтво», «Ми сиділи в Гданську в ресторані», «Діалог».
8. Філософські роздуми про роль мови в житті народу («Мова», «Рідна мова»).
9. Аналіз підручників «Українська література» для 11 класу різних авторів на тему: «Творчість неокласиків у шкільному вивченні».

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати презентацію «Максим Рильський – неокласик».
2. На матеріалі шкільних підручників «Українська література» для 11 класу різних авторів підготувати огляд на тему: «Творчість неокласиків у шкільному вивченні».

Основна література

1. Авраменко О. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ : Грамота, 2019.
2. Історія української літератури ХХ ст.: У 2 кн. / За ред. В. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн.1: Перша половина ХХ століття.
3. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст. : Підручник: у 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013-2021. Т.4, 7. (Серія «Альма матер»).
4. Наєнко М. Художня література України. Від міфів до реальності. Київ, ВЦ «Просвіта», 2008.
5. Ткачук М. Українська література ХХ століття. 2-е видання, виправлене і доповнене. Київ: КНТ, 2020.
6. Українська література. Рівень стандарту : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / Л.Т. Коваленко, Н.І. Бернадська. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019.
7. Українська література (рівень стандарту) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О.В. Слоньовська, Н.В. Мафтин, Н.М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019.
8. Українська література (профільний рівень) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О.В. Слоньовська, Н.В. Мафтин, Н.М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019.
9. Фасоля А. М. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / А.М. Фасоля, Т.О. Яценко, В. В. Уліщенко, В.М. Тименко, Г.Л. Бійчук. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019.
10. Українське слово : хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. Кн. 2. Київ: Рось, 1994.

Допоміжна література

1. Агеєва В. Мистецтво рівноваги: Максим Рильський на тлі епохи. Київ: Книга, 2012.
2. Агеєва В. Символістська лірика Максим Рильського: криза релігійної свідомості, гріховність краси і «святиня мовчання» /Апологія модерну: обрис ХХ віку. Київ: Грані-Т, 2011.
3. Башманівський В. Неокласична тональність ранніх поезій М. Рильського. *Укр. л-ра в загальноосвітній школі*. 2005. № 11
4. Громова В. Неокласики. Сильові тенденції української літератури ХХ століття. Київ : ПЦ «Фоліант», 2004.
5. Калинич О. Зошит для робіт та підготовки до ЗНО на уроках української літератури в 11 класі. «Розстріляне відродження». Харків: Творче об'єднання «Соняшник», 2019.
6. Київські неокласики / Упор. Віра Агеєва. Київ: Факт, 2003.
7. Корогодський Р. Слово про друга, або Пізнання творчості в дзеркалі світової культурології й задзеркаллі доби: [М. Рильський]. *Українська мова та література*. 2001. № 23. С. 10-12.

8. Панченко В. Від «Білих островів» до «Знака терезів» (Поезія М. Рильського 1910–1932 рр.). *Слово і Час*. 2006. № 1.
9. Панченко В. Поет у лещатах «народної держави». Максим Рильський: драма 1930-1940-х років / Літературний ландшафт України. ХХ століття. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал, 2019.
10. Слюніна О. Усі уроки української літератури 11 клас. I семестр. Харків: Видавн. група «Основа», 2020.
11. Слоньовська О. Конспекти уроків з української літератури для 11-х класів: Нове прочитання творів. Київ: Рідна мова, 2001.

Практичне заняття № 4

«Празька школа» і творча спадщина Є. Маланюка. Вивчення творчості поетів-пражан у ЗЗСО

План

1. Є. Маланюк і національне відродження України. Життєві віхи митця.
2. Мотив «митець і Батьківщина» в художній інтерпретації Є. Маланюка («Стилет і стилос», «Напис на книзі віршів», «Молитва», «З «Сучасників»»).
3. Мотив роксоланства в ліриці: презентаційна тема: «Дві України в поезії Є. Маланюка» («Псалми степу», «Знаю – медом сонця...», «Варязька балада», «Лежиш, розпусто, на розпутті», «Діва-Обида»).
4. Утвердження духовної величі нації у віршах «Шевченко», «Куліш», «Невичерпальність», «Друге посланіє».
5. Творчість Є. Маланюка в шкільному вивченні: порівняльний аналіз матеріалу підручників «Українська література» для 11 класу різних авторів.
6. Виразне читання та аналіз вірша «Уривок з поеми».
7. Виразне читання та аналіз поезії «Напис на книзі віршів».
8. Прочитати поезію «Під чужим небом». Здійснити ідейно-художній аналіз вірша.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати презентацію на тему: «Дві України в поезії Є. Маланюка».
2. Здійснити порівняльний аналіз викладу навчального матеріалу «Празька школа» в підручниках «Українська література» для 11 класу ЗЗСО.

Основна література

1. Авраменко О. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ : Грамота, 2019.
2. Історія української літератури ХХ ст.: У 2 кн. / За ред. В. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн.1: Перша половина ХХ століття.
3. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст. : Підручник: у 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013-2021. Т.4, 7. (Серія «Альма матер»).

4. Наєнко М. Художня література України. Від міфів до реальності. Київ, ВЦ «Просвіта», 2008.
 5. Ткачук М. Українська література ХХ століття. 2-е видання, виправлене і доповнене. Київ: КНТ, 2020.
 6. Українська література. Рівень стандарту : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / Л.Т. Коваленко, Н.І. Бернадська. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019.
 7. Українська література (рівень стандарту) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О.В. Слоновьовська, Н.В. Мафтин, Н.М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019.
 8. Українська література (профільний рівень) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О.В. Слоньшеовська, Н.В. Мафтин, Н.М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019.
 9. Фасоля А.М. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / А.М. Фасоля, Т.О. Яценко, В.В. Уліщенко, В.М. Тищенко, Г.Л. Бійчук. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019.
- Українське слово : хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. Кн. 2. Київ: Рось, 1994.

Допоміжна література

1. Гольник О. Міф у художньому світі Євгена Маланюка: монографія. Кіровоград: Імекс, 2013.
2. Калинич О. Зошит для робіт та підготовки до ЗНО на уроках української літератури в 11 класі. «Розстріляне відродження». Харків: Творче об'єднання «Соняшник», 2019.
3. Куценко Л. Dominus – Маланюк : тло і постать. Кіровоград: ЦУВ, 2001.
4. Неврлий М. Муза болю, сумління і гніву (Є. Маланюк. Минуле й сучасне. Збірник слов'янознавчих праць. Київ: Смолоскип, 2009.
5. Панченко В. «Ми боремося з московською нацією...». Євген Маланюк у таборах для інтернованих: 1920-1923 рр. / Літературний ландшафт України. ХХ століття. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал. 2019.
6. Скорина Л. Література та літературознавство української діаспори. Курс лекцій. Вид. 2-е, доп. Черкаси : Брама-Україна. 2005.
7. Слабошпицький М. 25 поетів української діаспори. Київ: Ярославів Вал, 2006.
8. Слоньшеовська О. Конспекти уроків з української літератури для 11-х класів: Нове прочитання творів. Київ: Рідна мова, 2001.
9. Слюніна О. Усі уроки української літератури 11 клас. I семестр. Харків: Видавн. група «Основа», 2020.

Практичне заняття №5

Проза М. Хвильового. Творчість митця в шкільному вивченні.

Романтика вітаїзму – своєрідний прояв в українській літературі 20-х років ХХ століття європейської літературної течії вітаїзму; літературу

активного романтизму (романтики вітаїзму) творив передусім М. Хвильовий, у ній панувала концепція повноправного життя, життєвості українського відродження, утілювався ідеал активної, сильної, здатної до боротьби людини.

План

1. Презентація біографії письменника.
2. М. Хвильовий – «основоположник справжньої нової української прози»: жанрово-тематична, стильова специфіка («Я (Романтика)», «Іван Іванович», «Санаторійна зона»).
3. Роман «Вальдшнепи»: історія написання, жанр, тема, ідея, сюжет, композиція, проблематика.
4. Система образів-персонажів у творі. Образ Дмитрія Карамазова як відображення світоглядної кризи українського революціонера-романтика після поразки національного відродження.
5. Вивчення творчості М. Хвильового в середній школі: порівняльний аналіз матеріалів у підручниках «Українська література» для 11 класу різних авторів.
6. Відтворити зміст новели «Я (Романтика)».
7. Жанр, тема, ідея, стильова своєрідність твору «Я (Романтика)».
8. Архітектоніка новели. Сюжетні вузли, позасюжетні елементи (пейзаж, інтер'єр, картини-марення, ліричний заспів). Наративні прийоми.
9. Розкрити образну специфіку твору. Що уособлюють персонажі доктор Тагабат та дегенерат? Що символізує образ матері?
10. Вправа «асоціативний куш»: назвати основні ознаки характеру головного героя. Підібрати цитати до характеристики персонажа, пояснити зв'язок назви твору з образом главковерха чорного трибуналу. Обґрунтувати причину внутрішньої розчахненості головного персонажа.
11. Розкрити діалектику єдності та боротьби революційної ідеї й гуманізму в новелі «Я (Романтика)».
12. Поміркуйте, чому після вбивства матері главковерх чорного трибуналу йшов у «нікуди»?

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати конспект: «Творчість прозаїків-емігрантів У. Самчука (роман «Марія») та І. Багряного (роман «Тигролови»). Прозаїки Закарпаття: творчість Ю. Станинця.
2. Підготувати презентацію життя й творчості М. Хвильового.
2. Опрацювати матеріал за програмою НУШ: Хвильовий у Літературній дискусії і навпаки: інтегрований урок із літератури та історії України
<https://nus.org.ua/articles/hvylovj-u-literaturnij-dyskusiiji-j-navpaky-integrovanuj-urok-iz-literatury-ta-istoriiji-ukrayiny/>

Основна література

1. Авраменко О. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ : Грамота, 2019.

2. Історія української літератури ХХ ст.: У 2 кн. / За ред. В. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн.1: Перша половина ХХ століття.
3. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст. : Підручник: у 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013-2021. Т.4, 7. (Серія «Альма матер»).
4. Ткачук М. Українська література ХХ століття. 2-е видання, виправлене і доповнене. Київ: КНТ, 2020.
5. Українська література. Рівень стандарту : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / Л.Т. Коваленко, Н.І. Бернадська. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019.
6. Українська література (рівень стандарту) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О.В. Слоновьовська, Н.В. Мафтин, Н.М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019.
7. Українська література (профільний рівень) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О.В. Слоновьовська, Н.В. Мафтин, Н.М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019.
8. Фасоля А. М. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / А.М. Фасоля, Т.О. Яценко, В.В. Уліщенко, В.М. Тименко, Г.Л. Бійчук. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019.

Допоміжна література

1. Агеєва В. «Зайві люди» у прозі М. Хвильового. *Слово і час*. 1996. № 10.
2. Безхутрий Ю. Микола Хвильовий: Проблеми інтерпретації. Харків, 2003.
3. Жулинський М. Талант, що прагнув до зір. Микола Хвильовий. Твори: У 2-х т. Київ, 1990. Т. 1.
4. Калинич О. Зошит для робіт та підготовки до ЗНО на уроках української літератури в 11 класі. «Розстріляне відродження». Харків: Творче об'єднання «Соняшник», 2019.
5. Кодак М. Микола Хвильовий як митець-психолог : Монографія. Луцьк : ПДВ «Твердиня», 2008.
6. Мовчан Р. Ще раз про М. Хвильового, або Homo Ludens в українській прозі 20-х років. *Укр. мова та л-ра в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2003. № 3.
7. Мовчан Р. У пошуках архітвору. Київ: Видавничий дім Дмитра Бугаро, 2019.
8. Павличко С.М. Хвильовий: між Європою і європейським модернізмом / Дискурс модернізму в українській літературі. Київ, 1999.
9. Панченко В. Два банти Хвильового. Драма роздвоєності, що завершилася самогубством / Літературний ландшафт України. ХХ століття. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал. 2019.
10. Самі про себе. Автобіографії українських митців 1920–х років. Упорядк. Р. Мовчан. Київ: ТОВ «Вид-во «Кліо», 2015.
11. Сиротенко В., Суровцева Р. Історія української літератури ХХ сторіччя та

- методика її викладання. Навч. посібник. Київ. Центр учбової літератури, 2020.
- 12.Слоньовська О. Конспекти уроків з української літератури для 11–х класів: Нове прочитання творів. Київ: Рідна мова, 2001.
- 13.Слюніна О. Усі уроки української літератури 11 клас. I семестр. Харків: Видавн. група «Основа», 2020.

Практичне заняття № 6

Поетика роману «Майстер корабля» Юрія Яновського. Шкільне прочитання твору.

Є. Маланюк: «Яновський відкрив і завоював нам море, море в значенні не географічному чи навіть геополітичному, а в значенні психологічному, як окремий духовний комплекс, який був або ослаблений у нас, або й цілком спаралізований».

План

1. Життєві й творчі віхи Ю. Яновського.
2. Жанр, тема, ідейний зміст, проблематика роману «Майстер корабля». Новаторство твору.
3. Архітектоніка роману.
4. Система образів-персонажів.
5. Проблема натхненної творчої праці крізь призму образів роману.
6. Ідейно-композиційна роль образу матроса Богдана.
7. Неоромантична поетика твору: екзотика, піднесеність героїв, вітаїзм, символіка.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати презентацію «Життєпис Ю. Яновського».
2. Проаналізувати методику вивчення творчості Ю. Яновського за виданням: Калинич О. Зошит для робіт та підготовки до ЗНО на уроках української літератури в 11 класі. «Розстріляне відродження». Харків: Творче об'єднання «Соняшник», 2019.

Основна література

1. Авраменко О. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ : Грамота, 2019.
2. Історія української літератури ХХ ст.: У 2 кн. / За ред. В. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн.1: Перша половина ХХ століття.
3. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст. : Підручник: у 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013-2021. Т.4, 7. (Серія «Альма матер»).
4. Ткачук М. Українська література ХХ століття. 2-е видання, виправлене і доповнене. Київ: КНТ, 2020.
5. Українська література. Рівень стандарту : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / Л.Т. Коваленко, Н.І. Бернадська. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019.

6. Українська література (рівень стандарту) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О.В. Слоньовська, Н.В. Мафтин, Н.М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019.
7. Українська література (профільний рівень) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О.В. Слоньовська, Н.В. Мафтин, Н.М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019.
8. Фасоля А. М. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / А.М. Фасоля, Т.О. Яценко, В.В. Уліщенко, В.М. Тименко, Г.Л. Бійчук. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019.

Допоміжна література

1. Васьків М. Український роман 1920-1930-х років: генетика й архітектоніка. Кам'янець-Подільський, 2007.
2. Гнатюк М. Творча воля автора в умовах тоталітарного суспільства (на прикладі романів Ю. Яновського «Майстер корабля» та «Чотири шаблі») / *Матеріали V конгресу Міжнар. асоціації українців: Літературознав.* / Упоряд. і відп. ред. В. Антофійчук. Чернівці : Рута, 2003. Кн. 2.
3. Калинич О. Зошит для робіт та підготовки до ЗНО на уроках української літератури в 11 класі. «Розстріляне відродження». Харків: Творче об'єднання «Соняшник», 2019.
4. Журба С. Українська проза 20-х років ХХ століття: текст та інтертекст: Навч. посібник. Тернопіль, 2006.
5. Лавріненко Ю. Юрій Яновський. Розстріляне відродження. Антологія 1917–1933. Поезія – проза – драма – есей. Київ : Смолоским, 2002.
6. Мовчан Р. Неоромантична проза Ю. Яновського («Майстер корабля», «Чотири шаблі»). *Дивослово*. 2001. № 7.
7. Мовчан Р. Український модернізм 1920–х: портрет в історичному інтер'єрі. Київ: Стилос, 2008.
8. Мовчан Р. У пошуках архітвору. Київ: Видавничий дім Дмитра Бугаро, 2019.
9. Панченко В. Морський рейс Юрія Третього. Кіровоград: ПВЦ «Мавік», 2002.
10. Панченко В. «Морські вовки» в степах України. Чому неоромантик Юрій Яновський став соцреалістом? Літературний ландшафт України. ХХ століття. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал. 2019.
11. Патетичний фрегат. Роман Юрія Яновського «Майстер корабля» як літературна містифікація. Київ, 2002.
12. Слюніна О. Усі уроки української літератури 11 клас. I семестр. Харків: Видавн. група «Основа», 2020.
13. Слоньовська О. Конспекти уроків з української літератури для 11-х класів: Нове прочитання творів. Київ: Рідна мова, 2001.
14. Цєпа О. «Майстер корабля» Юрія Яновського: образ оповідача через текст і контекст. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантук,

А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 34. Том 5. С. 152-157.

Практичне заняття № 7

Роман «Місто» Валер'яна Підмогильного. Інтерпретація творчості прозаїка в шкільних підручниках

Епіграфи до роману «Місто»:

«Шість прикмет має людини: трьома подібна вона на тварину, а трьома на янгола: як тварина – людина їсть і п'є; як тварина – вона множитья і як тварина – викидає; як янгол – ходить просто і як янгол – священною мовою розмовляє. Талмуд. Трактат Авот».

„Як можна бути вільним, Евкріте, коли маєш тіло? А. Франс».

План

1. Життєва і творча доля В. Підмогильного.
2. Роман «Місто» як продовження традицій класичної психологічної прози та його місце в контексті європейської літератури («Любий друг» Гі де Мопассана, «Батько Горіо» Оноре де Бальзака, «Червоне і чорне» Стендаля, «Нудота» Ж.-П. Сартра, «Чума» А. Камю, «Таїс» А. Франса).
3. Тема та ідейний зміст. Композиція, особливості розгортання сюжету. Типовість фабульних ситуацій. Спосіб нарації.
4. Образ Степана Радченка як уособлення селянського світосприймання. Еволюція сприйняття міста персонажем. Психологічна вмотивованість маргінальності характеру Радченка: боротьба комплексу добра і зла.
5. Жіночі образи роману.
6. Проблематика роману.
7. Місце роману в розвитку української прози.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати презентацію «Степан Радченко як втілення авторської моделі людини».
2. Здійснити порівняльний аналіз матеріалу по творчості В. Підмогильного у двох підручниках з української літератури для 11 класу різних авторів (на вибір).

Основна література

1. Авраменко О. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ : Грамота, 2019.
2. Історія української літератури ХХ ст.: У 2 кн. / За ред. В. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн.1: Перша половина ХХ століття.
3. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст. : Підручник: у 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013-2021. Т.4, 7. (Серія «Альма матер»).

4. Ткачук М. Українська література ХХ століття. 2-е видання, виправлене і доповнене. Київ: КНТ, 2020.
5. Українська література. Рівень стандарту : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / Л.Т. Коваленко, Н.І. Бернадська. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019.
6. Українська література (рівень стандарту) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О.В. Слоньовська, Н.В. Мафтин, Н.М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019.
7. Українська література (профільний рівень) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О.В. Слоньовська, Н.В. Мафтин, Н.М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019.
8. Фасоля А. М. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / А.М. Фасоля, Т.О. Яценко, В.В. Уліщенко, В.М. Тименко, Г.Л. Бійчук. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019.

Допоміжна література

1. Васьків М. Український роман 1920-1930-х років: генетика й архітектоніка. Кам'янець-Подільський, 2007.
2. Грищенко О. Життєвий і творчий шлях Валер'яна Підмогильного: Огляд творчості. *Укр. мова та л-ра*. 2005. жовт. (Ч. 40).
3. Досвід кохання і критика чистого розуму: Валер'ян Підмогильний: тексти та конфлікт інтерпретацій / Упор. О Галета. Київ: Факт, 2003.
4. Журба С. Українська проза 20-х років ХХ століття: текст та інтертекст: Навч. посібник. Тернопіль, 2006.
5. Заверталюк Н., Олійник Н. Творчість В. Підмогильного на тлі розстріляного відродження. *Слово і Час*. 2011. №7.
6. Калинич О. Зошит для робіт та підготовки до ЗНО на уроках української літератури в 11 класі. «Розстріляне відродження». Харків: Творче об'єднання «Соняшник», 2019.
7. Лавріненко Ю. На варті страждань і пошуків людини. *Укр. мова та л-ра*. 2001. Ч. 5.
8. Луцій С. Художні моделі буття в романах В. Підмогильного. Київ: Вид. дім «Стилос», 2008.
9. Мельник В. Суворий аналітик доби. Валер'ян Підмогильний в ідейно – естетичному контексті української прози першої половини ХХ ст. Київ, 1994.
10. Мовчан Р. Український модерністський роман «Місто», «Невеличка драма» В. Підмогильного. *Дивослово*. 2001. № 2.
11. Самі про себе. Автобіографії українських митців 1920-х років Упорядк. Р. Мовчан. Київ: ТОВ «Вид-во «Кліо», 2015.
12. Слоньовська О. Конспекти уроків з української літератури для 11-х класів: Нове прочитання творів. Київ: Рідна мова, 2001.
13. Слюніна О. Усі уроки української літератури 11 клас. I семестр. Харків: Видавн. група «Основа», 2020.
14. Шевчук В. У світі прози В. Підмогильного / Дорога в тисячу років.

Роздуми, статті, есе. Київ, 1990; Полинова зоря В. Підмогильного .
Українська мова і л-ра в школі. 1991. № 2.
15. Яструбецька Г.В. Підмогильний. Екзистенційне мислення / *Філол. студії*.
Луцьк, 2000. Вип. 4.

Практичне заняття № 8

Кіноповість «Зачарована Десна» Олександра Довженка. Вивчення творчості митця в школі

Ю. Лавріненко: Довженко – «найбільш щасливий із творців Розстріляного Відродження. Перші зрілі фільми «Звенигора» (1928), «Арсенал» (1929), «Земля» (1930) – завоювали йому цілий світ, але підрізали його крила, вкоротили йому віку».

В. Хмурий: ««Звенигора» – Одиссея українського народу від варягів до сьогодні – його життя й боротьба, його минуле, сучасне й майбутнє. «Звенигора» – геній і безумство того народу, що віки шукав незнаних скарбів, а незчисленні скарби носив у собі самім, що все життя любив волю і все життя був рабом, що боровся за волю і здобув її... «.

Кіноповість – 1) твір кіномистецтва, сюжет якого порівняно складний, базується на цілій низці подій і в якому досягається епічна широта охоплення зображуваної дійсності; 2) сценарій, зумисним чином перероблений для читання...; 3) повість, що створена із свідомою орієнтацією на певні кінематографічні прийоми оповіді (подрібнення дії на короткі епізоди, лаконічність діалогу та авторських пояснень, монтажний характер епізодів тощо; 4) жанр художнього твору, що поєднує ознаки кіно (фрагментарність і динамізм оповіді, багатство асоціативних моментів і зорових вражень, монументалізм образів) і повісті (епічність і психологізм, метафоричність і потяг до гіперболи, широкі пейзажні картини та авторські відступи).

План

1. Презентація «Життєвий і творчий шлях О. Довженка. Багатогранність таланту митця»
2. Кіноповість як новаторський жанр і спосіб творчого самовияву О. Довженка.
3. Історія задуму, автобіографічні джерела, багатоваріантність, проблематика кіноповісті «Зачарована Десна» О. Довженка.
4. Особливості композиції твору: двоплановий характер оповіді, дві системи мовлення, умовні картини, інтер'єр, філософські та ліричні відступи-роздуми; прийом контрасту в побудові сюжету, роль пісні, спогадів.
5. Пояснити, яку функцію виконує у творі образ зрілого майстра. Які питання актуалізує автор устами цього ліричного героя?
6. За цитатним планом проаналізувати образ Сашка. Розкрити чинники формування творчої особистості.
7. Використовуючи цитатний план, охарактеризувати образ Сашкового батька у творі.
8. Майстерність творення образів матері, прадіда, баби, дядька Самійла-косаря,

утвердження в них духовної краси української людини.

9. Образ природи в кіноповісті. Поетизація образу Десни. Засоби персоніфікації, гіперболізації, гротескні картини, смакові, зорові, слухові образи.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати презентацію «Життєвий і творчий шлях О. Довженка».
2. Проаналізувати методику пообразного аналізу в кіноповісті «Зачарована Десна» в методичних посібниках різних авторів.
3. Виписати цитати до характеристики образу Сашка.

Основна література

1. Авраменко О. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ : Грамота, 2019.
2. Жулинський М. Українська література: творці і твори: учням, абітурієнтам, студентам, учителям. Київ: Либідь, 2011.
3. Історія української літератури ХХ ст.: У 2 кн. / За ред. В. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн.1: Перша половина ХХ століття.
4. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст. : Підручник: у 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013-2021. Т.4, 7. (Серія «Альма матер»).
5. Ткачук М. Українська література ХХ століття. 2-е видання, виправлене і доповнене. Київ: КНТ, 2020.
6. Українська література. Рівень стандарту : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / Л.Т. Коваленко, Н.І. Бернадська. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019.
7. Українська література (рівень стандарту) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О.В. Слоньовська, Н.В. Мафтин, Н.М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019.
8. Українська література (профільний рівень) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О.В. Слоньовська, Н.В. Мафтин, Н.М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019.
9. Фасоля А. М. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / А.М. Фасоля, Т.О. Яценко, В.В. Уліщенко, В.М. Тищенко, Г.Л. Бійчук. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019.

Допоміжна література

1. Дзюба І. Світовий контекст естетики О. Довженка / З криниці літ : У 3-х т. Київ, 2001. Т. 2. С. 797-814.
2. Довженко О. Зачарована Десна. Україна в огні. Щоденник (1941-1956) / Вст. ст. М. Жулинського. Київ: Веселка, 1995.
3. Довженко без гриму: Листи, спогади, архівні знахідки / упоряд. і коментар Віри Агеєвої і Сергія Тримбача. Київ: КОМОРА, 2014.

4. Жила С. «Творчість Довженка – це передовсім він сам...». *Укр. мова і л-ра в середніх шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2002. № 1.
- 5.Калинич О. Зошит для робіт та підготовки до ЗНО на уроках української літератури в 11 класі. «Розстріляне відродження». Харків: Творче об'єднання «Соняшник», 2019.
- 6.Корогодський Р. Довженко в полоні. Розвідки та есеї про Майстра. Київ: Гелікон, 2000.
- 7.Корогодський Р. Довженко: вчора, сьогодні, завтра в країні національної культури. *Дивослово*. 2001. № 5.
- 8.Лавріненко Ю. Олександр Довженко. Українське слово. Хрестоматія. Київ, 1994. Кн. 2.
- 9.Марочко В. Зачарований Десною. Історичний портрет Олександра Довженка Київ: Києво-Могилянська академія, 2006.
- 10.Олександр Довженко вчора і сьогодні. Затемнені місця в біографії. *Зб. матеріалів*. Луцьк: ВМІ Терен, 2005.
11. Панченко В. «Вже я не Довженко, а чорт...» Історія однієї дружби Літературний ландшафт України. ХХ століття. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал. 2019.
12. Слоньовська О. Конспекти уроків з української літератури для 11–х класів: Нове прочитання творів. Київ: Рідна мова, 2001.
- 13.Слюніна О. Усі уроки української літератури 11 клас. I семестр. Харків: Видавн. група «Основа», 2020.
- 14.Тримбач С. Олександр Довженко. Загибель богів. Ідентифікація автора в національному часо-просторі. Вінниця: Глобус-Прес. 2007.
- 15.Тримбач С. «Довженкові здавалось, що настав час нових титанів» / Панченко В. Літературний ландшафт України. ХХ століття. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал. 2019.

Практичне заняття №9

Драматургія Миколи Куліша. Вивчення сатиричної комедії «Мина Мазайло» в школі

***Ю. Лавріненко:** «Мина Мазайло» – класичний зразок політичної комедії «дискусійного» жанру. Діалоги, репліки діють (як каже одна Кулішева ремарка в п'єсі), «мов шаблі». Багатство специфікованої за персонажами мови надзвичайне. Багатогранне Кулішеве слово раз у раз розривається, мов бомба, зрушуючи дію на сцені і регіт в залі. Персонажі схоплені в таких найсуттєвіших і оголених їх рисах, що цілий ряд типів остався в пам'яті глядача, немов маски старого вертепного українського театру... Як завжди, Куліш виявив тут себе також майстром гротеску і пародії (напр., пародія на радянський тип дискусії в третій дії п'єси).*

План

- 1.Життя і творчість М. Куліша: презентація.

2. Традиційне й новаторське в драматургії письменника. Проблемно-тематичні аспекти драм «97», «Народний Малахій», «Патетична соната», «Маклена Граса».
3. Жанр, тема, ідея, проблематика, характер конфлікту сатиричної комедії «Мина Мазайло».
4. Скласти хронологію розгортання подій в сюжеті сатиричної комедії «Мина Мазайло».
5. Пояснити роль ремарок у характеротворенні дійових осіб.
6. Розкрити образ Мина Мазайла. Характеристику персонажа проілюструвати цитатами з твору.
7. Які риси характеру притаманні Мокію? Висловіть своє ставлення до персонажа.
8. Дати характеристику образу тьоті Моті та назвати засоби його творення.
9. Розкрити роль образів Рини та Улі в розвитку сюжету та ідейного задуму твору.
10. Проаналізувати прийоми та засоби творення образів Мазайлихи та Баронової-Козино.
11. Пояснити ідейне навантаження образу дядька Тараса.
12. Розкрити актуальність сатиричної комедії «Мина Мазайло».

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати презентацію «Життя і творчість М. Куліша».
2. Опрацювати методичку вивчення драми «Мина Мазайло» М. Куліша за посібником: Калинич О. Зошит для робіт та підготовки до ЗНО на уроках української літератури в 11 класі. «Розстріляне відродження». Харків: Творче об'єднання «Соняшник», 2019.

Основна література

1. Авраменко О. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ : Грамота, 2019.
2. Історія української літератури ХХ ст.: У 2 кн. / За ред. В. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн.1: Перша половина ХХ століття.
3. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст. : Підручник: у 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013-2021. Т.4, 7. (Серія «Альма матер»).
4. Ткачук М. Українська література ХХ століття. 2-е видання, виправлене і доповнене. Київ: КНТ, 2020.
5. Українська література. Рівень стандарту : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / Л.Т. Коваленко, Н.І. Бернадська. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019.
6. Українська література (рівень стандарту) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О.В. Слоньовська, Н.В. Мафтин, Н.М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019.

7. Українська література (профільний рівень) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О.В. Слоньовська, Н.В. Мафтин, Н.М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019.

8. Фасоля А.М. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / А.М. Фасоля, Т. О. Яценко, В.В. Уліщенко, В.М. Тименко, Г.Л. Бійчук. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019.

Допоміжна література

1. Голобородько Я. Микола Куліш: сучасний погляд. Харків : Основа, 2004.

2. Калинич О. Зошит для робіт та підготовки до ЗНО на уроках української літератури в 11 класі. «Розстріляне відродження». Харків: Творче об'єднання «Соняшник», 2019.

3. Кузякіна Н. Траєкторія доль. Київ: Темпора, 2010.

4. Малютіна Н. Українська драматургія кінця ХІХ - початку ХХ століття: аспекти родо-жанрової динаміки. Одеса: Астропринт, 2006.

5. Панченко В. Арки і шибениці (драматургія Миколи куліша). / Неубієнна література: дослідницькі етюди. Київ, 2007.

6. Працьовитий В. Українська драматургія 20- 30-х років ХХ ст. Жанрова модифікація. Львів, 2001.

7. Свєрбілова Т., Малютіна Н., Скорина Л. Від модерну до авангарду: жанрово-стильова парадигма української драматургії першої третини ХХ століття. Черкаси, 2009.

8. Слюніна О. Усі уроки української літератури 11 клас. І семестр. Харків: Видавн. група «Основа», 2020.

9. Слоньовська О. Конспекти уроків з української літератури для 11-х класів: Нове прочитання творів. Київ: Рідна мова, 2001.

10. Танюк Л. Драма Миколи Куліша / Куліш М. Твори: У 2-х т. Київ, 1990. Т.1.

11. Хороб С. Українська модерна драма кінця ХІХ– початку ХХ століття (Неоромантизм, символізм, експресіонізм). Івано-Франківськ: Плай, 2002.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

Сайт УжНУ URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/>

Репозитарій УжНУ URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>

Наукова бібліотека УжНУ URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/#myCarousel>

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського

URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

НУШ URL: <https://nus.org.ua/>

UkrLit - <http://ukrlit.com.ua/>

Український центр - <http://www.ukrcenter.com/>

<https://chop2.school.org.ua/elektronna-biblioteka-19-42-47-30-04-2019/> Шкільні підручники — безкоштовна бібліотека підручників в електронному вигляді

СПИСОК ХУДОЖНІХ ТВОРІВ ДЛЯ ОBOB'ЯЗКОВОГО ПРОЧИТАННЯ

В. Чумак

«Березневий каламут», «З ранкових настроїв», «Гомін весінній», «Я порву ті вінки, що сплітались в добу лихоліття», «Червоний заспів», «Революція», «Гартована поезія», «Офіра», «Геть сумніви», «Сьогодні ходив на могилу матусі».

В. Еллан-Блакитний

«Ранок», «Вперед» «Після Крейцерової сонати», «Червоні зорі», «Удари молота і серця», «Слово», «Ти пробач...», «Червоні плями листу осіннього», «Мій сад», «Поет», «Краплини крові», «Україні», «Повстання», «Нескінчений малюнок».

В. Свідзинський

«Холодна тиша», «Місяцю надламаний», «Прозорий січень небо розтворив.

Б. Ігор-Антонич

«Зелена євангелія» «Різдво», «Коляда».

П. Тичина

«Не Зевс, не Пан...», «Гаї шумлять», «Арфами, арфами», «Ви знаєте, як липа шелестить», «О панно Інно...», «Енгармонійне», «Пастелі», «По блакитному степу», «По хліб йшла дитина», «Одчиняйте двері...», «Скорбна мати», «Золотий гомін», «Пам'яті тридцяти», «Плуг», «На майдані», «Як упав же він з коня», «Псалом залізу», «Ронделі», «Листи до поета», «Мадонно моя», «Уже світає, а ще імла», «Терор», антистрофа (Налила голодним дітям молока), антистрофа (Приставайте до партії), «Шовіністичне», антистрофа (Праві йдуть а голову намагаються держати вперед), «Іспит», «Порожнеча», антистрофа (Місто в мальованих плакатах), «Кукіль», «В космічному оркестрі», «Вітер з України», «Голод», «З мого щоденника III-У, X»; «Весна», «Матері забудь не можу», «Похорон друга», «Сковорода».

М. Рильський

«В високій келії, самотно-таємничій», «Срібний сонет», «Бенкет», «На узліссі», «Молюсь і вірю. Вітер грає...», «Запахла осінь в'ялим тютюном», «Солодкий світ! Простір блакитно-білий», «У теплі дні збирання винограду», «Люби природу не як символ...», «Поле чорніє», «Яблука доспіли...», «Есмеральда», «Анхізів син, вклонившись богині», «Сікстинська Мадонна», «Афродіта Мілоська», «Прийшла, таки прийшла, нарешті», «До музи», «Ніцше», «Гейне», «Поете, будь собі суддею», «Ми одпливали», «Крізь бурю й сніг», «Шопен», «Знак терезів – доби нової знак», «Слово про рідну матір», «Жага», «Троянди й виноград», «Мова», «Ми сиділи в Гданську в ресторані», «Діалог», «Рідна мова», «Зимові записи», «Поетичне мистецтво». **Поза зб. цикл «Таємниця осіннього листя».**

М. Зеров

«Pro domo», «Саломея», «Діва», «Скорпіон», «То був щасливий десятилітній сон», «Сон», «Безсмертя», «Овідій».

М. Драй-Хмара

«Я світ увесь сприймаю оком», «Поетові», «Лебеді», «На Хортиці», «Накинув вечір голубу намітку».

П. Филипович

«Єдина воля володіє світом», «Дивись, безмежні перелогі», «Сонце».

Є. Плужник

«Сідало сонце», «Ні словечка йому не сказав старий», «Я знаю», «Суди мене...», «Я натомився вічно знати», «Вчись у природи творчого спокою», «Синє море, Ніч... а човен – як срібний птах!», «Річний пісок слідок ноги твоєї», «Галілей».

М. Бажан

«17-й патруль», «Гофманова ніч», «Розмова двох сердець», «Будівлі», «Гетто в Умані», «Сліпці», «Смерть Гамлета».

В. Сосюра

«О, не даремно, ні», «Червона зима», «Два Володьки», «Сад», «Коли потяг у даль загуркоче», «Так ніхто не кохав», «Пам'ятаю, вишні доспівали», «Я знаю силу слова», «Любіть Україну», «Юнакові», «Учись», «Розстріляне безсмертя», «Мазепа».

М. Семенко

«Серце рветься», «Я хочу», «Бажання», «Запрошення», «Місто», «П'єро кохає», «Степ».

Т. Осьмачка

«На Ігоровому полі», «Регіт», «Деспотам», «Скарга», «Казка», «Дума про Зінька Самгородського», «Самота», «Україна», «Монолог», «Колісниця».

Є. Маланюк

«З сучасників», «Молитва», «Стилет чи стилос», «Біографія», «Уривок з поеми», «Під чужим небом», «Ісход», «Псалми степу», «Напис на книзі віршів», «Знаю, медом сонця, ой Ладо...», «Варязька балада», «Шевченко», «Куліш», «Невичерпальність», «Лежиш, розпусто, на розпутті», «Закарпаття».

О. Теліга

«Пломінний день», «Мужчинам», «Сучасникам», «Вечірня пісня», «Поворот».

О. Ольжич

«Археологія», «На полі бою», «Нащо слова», «Давнім трунком», «Городок 32».

М. Хвильовий

«Кіт у чоботях», «Я (Романтика)», «Арабески», «Солонський Яр», «Свиня», «Повість про Івана Івановича», «Санаторійна зона», «Вальдшнепи».

Г. Косинка

«Автобіографія», «За земельку», «На золотих богів», «Політика», «В житах».

В. Підмогильний

«Третя революція», «Син», «В епідемічному бараці», «Місто», «Невеличка драма».

Остап Вишня

«Моя автобіографія», «Чукрен», «Чухраїнці», «Зенітка», «Сом», щоденник «Думи мої, думи мої...».

Ю. Яновський

«Мамутові бивні», «Роман Ма», «Майстер корабля», «Чотири шаблі».

О. Довженко

«Земля», «Україна в огні», «Зачарована Десна», «Ніч перед боєм», «Щоденник».

Ю. Станинець

«Юра Чорний»

І. Багряний

«Тигролови», «Сад Гетсиманський».

У. Самчук

«Марія».

Кость Буревій

«Павло Полуботок».

І. Кочерга

«Свіччине весілля», «Ярослав Мудрий».

М. Куліш

«Мина Мазайло», «Патетична соната».

Методичне видання

Історія української літератури I пол. XX століття: Методичний посібник до проведення практичних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література освітньої програми «Українська мова і література. Англійська мова і література» філологічного факультету ДВНЗ УжНУ / Уклад. Барчан В.В. Ужгород, 2023. 29 с.

Методичний посібник укладено на основі таких джерел: Історія української літератури I пол. XX століття. Методичні вказівки до проведення практичних занять / Уклад. Барчан В.В. Ужгород, 2022; Авраменко О. Українська література. Підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Грамота, 2021; Історія української літератури XX ст.: У 2-х кн. Кн. I.: Перша половина XX ст.; Кн. 2: Друга половина XX ст. Підручник / За ред. В.Г. Дончика. Київ: Либідь, 1998; Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX–поч. XXI ст. Підручник: у 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013-2021. Т. 4-8; Калинич О. Зошит для робіт та підготовки до ЗНО на уроках української літератури в 11 класі. «Розстріляне відродження». Харків: Творче об'єднання «Соняшник», 2019; Наєнко М. Художня література України. Від міфів до модерної реальності. Київ: Просвіта, 2008; Слоновьовська О. Конспекти уроків з української літератури для 11-х класів: Нове прочитання творів. Київ: Рідна мова, 2001; Ткачук М. Українська література XX століття. 2-е видання, виправлене і доповнене. Київ: КНТ, 2020 та інших джерел, указаних у списку літератури до занять.